

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการสูงวัยอย่างประสบความสำเร็จของผู้สูงอายุในชุมชน
เขตกรุงเทพมหานคร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

Copyright by Mahidol University พ.ศ. 2560

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการสูงวัยอย่างประสบความสำเร็จของผู้สูงอายุในชุมชน เขตกรุงเทพมหานคร
FACTORS RELATED TO SUCCESSFUL AGING AMONG URBAN DWELLING ELDERLY IN BANGKOK METROPOLITAN

ศรีัญญา วงศ์กำป็น 5737668 PHCN/M

พย.ม. (การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: วิภา เทียงธรรม, ส.ค. (การพยาบาลสาธารณสุข), เพลินพิศ สุวรรณอำไพ, Ph.D. (ENVIRONMENTAL HEALTH SCIENCES)

บทคัดย่อ

การศึกษาเชิงสำรวจภาคตัดขวางครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการสูงวัยอย่างประสบความสำเร็จของผู้สูงอายุในชุมชนเขตกรุงเทพมหานคร โดยประยุกต์ใช้กรอบแนวคิด PRECEDE-PROCEED กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 335 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มเลือกแบบหลายขั้นตอน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ทดสอบความสัมพันธ์ด้วยสถิติไคสแควร์ การทดสอบฟิชเชอร์ และสถิติการวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติกอย่างง่าย ส่วนการวิเคราะห์ความสามารถในการทำนายใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ โลจิสติกแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่าผู้สูงอายุในชุมชนเขตกรุงเทพมหานครมีการสูงวัยอย่างประสบความสำเร็จ ร้อยละ 11.0 โดยเพศหญิงมีการสูงวัยอย่างประสบความสำเร็จมากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 11.9 และ 9.1 ตามลำดับ) ทั้งนี้ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสูงวัยอย่างประสบความสำเร็จอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p -value < 0.05) ปัจจัยนำ ได้แก่ ระดับการศึกษารายได้ต่อเดือน ความเพียงพอของรายได้ ความรู้สึกรู้สึกคุณค่าในตนเอง การรับรู้สภาวะแวดล้อมทางสังคม และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การสร้างเครือข่ายผู้สูงอายุ บำเหน็จบำนาญ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ การวางแผนด้านการเงิน การส่งเสริมและฝึกอาชีพ/การส่งเสริมให้จำหน่ายสินค้า ห้องน้ำ-สุขา ทางลาดและราวจับบันได บริการสันทนาการ และอัตราค่าบริการพิเศษสำหรับผู้สูงอายุ ส่วนปัจจัยเสริม ได้แก่ แรงสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ โลจิสติกแบบขั้นตอน พบว่า มี 5 ตัวแปรที่สามารถร่วมทำนายการสูงวัยอย่างประสบความสำเร็จได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p -value < 0.05) ได้แก่ ทางลาดและราวจับบันไดสำหรับผู้สูงอายุ แรงสนับสนุนทางสังคมจากเครือข่ายสังคมออนไลน์ รายได้ต่อเดือน ความรู้สึกรู้สึกคุณค่าในตนเอง และการรับรู้สภาวะแวดล้อมทางสังคม

ผลการวิจัยให้ข้อเสนอแนะว่า ภาครัฐและหน่วยงานทางด้านสาธารณสุขควรมีการจัดการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมและเอื้ออำนวยต่อผู้สูงอายุ ควรมีการช่วยเหลือทางด้านรายได้แก่ผู้สูงอายุ และส่งเสริมทางด้านจิตใจให้ผู้สูงอายุรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ทั้งนี้แรงสนับสนุนทางสังคมจากเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญเนื่องจากสื่อสังคมเริ่มเข้ามามีอิทธิพลต่อผู้สูงอายุมากขึ้น และเพื่อตอบรับต่อนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ที่ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีในการขับเคลื่อนประเทศ

คำสำคัญ: การสูงวัยอย่างประสบความสำเร็จ / PRECEDE-PROCEED / ผู้สูงอายุในชุมชน / เครือข่ายสังคมออนไลน์

FACTORS RELATED TO SUCCESSFUL AGING AMONG URBAN DWELLING ELDERLY IN BANGKOK METROPOLITAN

SARUNYA WONGKAMPUN 5737668 PHCN/M

M.N.S. (COMMUNITY NURSE PRACTITIONER)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: WEENA THIANGTHAM, Dr.P.H. (PUBLIC HEALTH NURSING),
PLERNPIT SUWAN-AMPAI, Ph.D. (ENVIRONMENTAL HEALTH SCIENCES)**ABSTRACT**

This Cross-sectional survey aimed to study the factors affecting the successful aging among an urban dwelling elderly population in Bangkok using the PRECEDE-PROCEED Model. 335 elders aged 60 years and older were randomly selected using multi-stage random sampling. A structured interview questionnaire was applied to gather information. Data were analyzed by descriptive statistics. Variable relationships were tested using Chi-square, Fisher's exact test, and simple logistic regression. The predictive factors were analysed using stepwise multiple logistic regression.

The results of the study revealed that the prevalence of successful aging among elderly in Bangkok was 11.0%. The successful aging of females exceeded that of males (11.9% and 9.1%, respectively). Factors that were associated with successful aging included predisposing factors: education level, monthly income, income adequacy, self-esteem, social environment perception, and communication technologies usage ability; enabling factors: elderly network creation, pension, senior welfare, money management, career support and training program, handicap toilet, ramp and handrail, recreation services, and senior discount for recreation services; reinforcing factors: social support from family, and support from an online social network. Stepwise multiple logistic regression analysis found 5 factors that could significantly predict successful aging (p -value < 0.05); which were ramp and handrail for the elderly, support from an online social network, monthly income, self-esteem, and social environment perception.

Conclusions derived from the results, government and public health organizations should consider to be involved in the provision of environmental management, a support plan to boost senior income, and psychological promotion of self-esteem. Social support from an online social network are important since social media influences even the elderly these days, and this plan also supports the Thailand 4.0 project using technologies to move the country forward.

**KEY WORDS: SUCCESSFUL AGING / PRECEDE-PROCEED / URBAN DWELLING ELDERLY /
ONLINE SOCIAL NETWORKS**

226 pages